

Overbevolking gevangenis: waar ligt de bovengrens van het aanvaardbare nog voor de politieke overheid ?

Nieuws dinsdag 1 oktober 2024

Tijdens ons laatste bijdrage in Tribune over te toestand bij de gevangenis, sloten we af met de problematiek rond het Koninklijk Besluit (KB) dat binnen Comité A besproken werd en dat tot doel heeft om de opvoeding van gevangenispersoneel vanaf de eerste minuut op stakingsdagen mogelijk te maken. We hebben tijdens de discussies binnen Comité A dit KB zowel inhoudelijk aangevochten, maar evenzeer de wijze waarop de minister van Justitie tewerk gegaan was, o.a. tijdens een regering die in lopende zaken was gegaan.

Ongeacht onze bezwaren, inhoudelijke argumenten en pogingen om de minister tot rede(lijkheid) te brengen, heeft hij beslist om het KB richting de Raad van State te sturen om het te publiceren in het Staatsblad en daarmee de syndicale rechten van het gevangenispersoneel verder te beknotten.

Uiteraard hebben we onze bedenkingen en bezwaren geformuleerd in het unaniem protocol van niet akkoord dat binnen Comité A afgesloten werd. De afspraak met het kabinet justitie was dat zo gauw de Raad van State een advies zou geven op het KB de vakorganisaties dit advies zouden overgemaakt krijgen.

Op 22 augustus 2024 ontving de minister het advies van de Raad van State, maar het duurde tot 5 september 2024 vooraleer de ACOD (en dit na enkele keren informeren via mail) van het kabinet justitie te horen kreeg dat ze het advies reeds ontvangen hadden. In hetzelfde bericht liet het kabinet justitie verstaan dat ze het antwoord intern juridisch aan het beoordelen waren en dat ze ten laatste op 22 september 2024 het advies zouden overmaken aan de vakorganisaties. Justitie en het nakomen van afspraken, het ligt blijkbaar nog steeds moeilijk!

Tijdens de zomermaanden hebben we jammer genoeg moeten vaststellen dat de daling die er jaarlijks is in het aantal gedetineerden in de gevangenis, dit jaar niet heeft plaatsgevonden. Integendeel, de populatie is tijdens de zomermaanden zelfs gestegen! De enige factor die anders is tegenover voorgaande jaren, is de uitvoering van de straffen onder de twee jaar terwijl de detentiehuizen ontbreken waar de straffen tot en met drie jaar in uitgevoerd zouden (moeten) worden.

Het gevolg van het uitblijven van de jaarlijkse daling tijdens de zomermaanden was dat begin september 2024 de totale populatie in de gevangenis gestegen was tot meer dan 12.400 gedetineerden, en dit ondanks er ook nog eens meer dan 400 gedetineerden in het stelsel van Verlengd Penitentiair Verlof buiten de gevangenis verbleven !

Logisch dus dat tijdens het eerste Hoger Overleg Comité begin september gepraat werd over bijkomende en/of aanvullende maatregelen om de overbevolking terug te dringen. De nieuw aangestelde directeur-generaal, die voordien als kabinetschef gewerkt had voor zowel Vincent Van Quickenborne als voor Paul Van Tigchelt,

stelde dat zij in overleg was met de minister en tijdens de tweede week van september de vakbonden zou informeren over bijkomende en/of aanvullende maatregelen.

Een vreemde boodschap om te krijgen van de persoon die tot dan toe zelf steeds aangegeven had dat er geen nieuwe politieke initiatieven genomen konden worden tijdens lopende zaken en al zeker niet na de verkiezingen van 9 juni 2024. Reden dus om zeer benieuwd te zijn welk wit konijn men deze keer bij Open VLD uit de hoed zou toveren.

Tijdens een videovergadering in de week erna kregen we vervolgens de boodschap dat er een uitbreiding zou komen van de voorwaarden om gebruik te maken van het Verlengd Penitentiair Verlof (VPV), en dat men hiermee 100 à 200 gedetineerden extra in VPV zou kunnen plaatsen 6 maanden voor hun strafeinde. Geen nieuwe of aanvullende maatregelen met andere woorden, maar een uitbreiding van de bestaande maatregel met als doel de grondslapers (107 op moment van overleg) weg te krijgen.

We hebben tijdens dat overleg de DG er opnieuw op gewezen dat er ook nog 281 'noodbedden' in de gevangenissen staan, die zorgen voor een hogere werkdruk en de levensomstandigheden op cel eveneens belasten, en dat enkel het wegwerken van grondslapers als betrachting voor ons niet voldoende is.

Bijkomend hebben we tijdens dit overleg aangedrongen op het uitbreiden naar alle Belgische gevangenissen van de veiligheidscontrole van alarmknoppen en mobiele alarmen die personeelsleden moeten kunnen gebruiken wanneer zij één op één gesprekken voeren met gedetineerden.

Het dramatische incident in Antwerpen waarbij één van de personeelsleden van de psychosociale dienst door een gedetineerde verkracht werd (classificatie door het parket), moet op z'n minst een keerpunt zijn en de werkgever bewust maken dat slechte of ontbrekende noodapparatuur mensenlevens verwoest.

De overheid heeft hierop aangegeven een volledige check-up te laten doen in alle Belgische gevangenissen, en we zullen er als ACOD op toezien dat deze grondig gebeurt en er een plan uitgewerkt wordt dat met regelmaat de controle van deze apparatuur laat gebeuren.

Robby De Kaey